

Posudek bakalářské práce

Název bakalářské práce: Mluvení o Bohu na Radiu Proglas

Autor bakalářské práce: Jana Beránková

Vedoucí práce: Prof. Dr. Ctirad V. Pospíšil Th.D.

Oponent: Mireia Ryšková

Akademický rok: 2007-08

Datum: 27. 10. 2007

Autorka předkládané bakalářské práce si zvolila velmi zajímavé, ale také velmi pracné téma, totiž zjistit, jakým způsobem mluví dnes věřící lidé o Bohu. Jako materiál ke zkoumání si vybrala pořad Myšlenka na den, vysílaný Radiem Proglas. Autorka prostudovala z archívu 550 třímínutových relací tohoto pořadu a vybrala z nich 330, které vyhodnotila jako relevantní prameny. Už to samo o sobě je hodno úcty, navíc jde zřejmě o první pokus hodnotit vysílání rádia Proglas, resp. jeden z jeho pořadů, z teologického hlediska. V tomto směru je třeba autorku skutečně pochválit. Bohužel k tomu musím hned připojit, že tento pokus nedospěl ke kýženému cíli, neboť to bylo pro autorku příliš velké sousto, k němuž není dostatečně teoreticky vybavena.

Sám titul práce slibuje mnohem víc, než co v práci je: šlo o jeden pořad a mluvení o Bohu je redukováno (rozumně) na pojmenování. Navíc v práci nejde jen o mluvení o Bohu, nýbrž o jednotlivých osobách Trojice a Panně Marii, a to především z hlediska používaných pojmenování, obrazů a titulů.

Práce má 47 stran vlastního textu (včetně literatury) a bohatou přílohovou část se stručnými charakteristikami jednotlivých relací a tabulkami. Po úvodu a stručné charakteristice Radia Proglas (jeho historie, cílů a obsahové náplně) se autorka věnuje výčtu a charakteristice jednotlivých titulů či pojmenování pro jednotlivé osoby Trojice a postavě Panny Marie. Autorka deklaruje v úvodu svůj cíl jako „zjištění pestrosti v užití pojmenování Boha a christologických titulů, jejich frekvence ve sledované relaci Radia Proglas. Sledovat budeme také obsah zamyšlení a jeho teologický akcent...“ (str. 2). Autorka už nám neprozrazuje, co je její hypotéza či teze a k čemu má její „výzkum“ (o výzkumu ve vlastním slova smyslu lze hovořit jen obrazně) dojít. Proč je užitečné se zabývat rozmanitostí pojmenování Boha a christologických titulů? Autorka nijak nezduodňuje svá kritéria k výběru 330 relací z 550 Myšlenek na den ani proč je sledování omezeno právě na tento pořad.

Autorčin impuls i závěrečnou konstataci, která vyplývá z vytvořené statistiky, totiž, že dnes lidé mluví především o Bohu, event. Ježíši Kristu, nikoliv o Trojici či Duchu sv., považují za zajímavé a důležité. Bylo by zapotřebí jít ještě o krok dál a zabývat se tím, proč tomu tak je a co to znamená. Bohužel práci navíc znehodnocuje naprostá metodologická nejasnost. Autorka sice vypracovala jakýsi statistický přehled jednotlivých pojmenování, obrazů a titulů (o některé klasifikaci lze s úspěchem pochybovat), ale v jeho výkladu si počíná naprosto chaoticky a vesměs neadekvátně. Do pojednání o jednotlivých pojmenováních jsou vplétány informace o Proglasu a jeho vysílání (navíc v 1. os. pl. a s konkrétními jmény, která v tomto kontextu jsou zcela irelevantní), jež s probíraným tématem souvisejí velmi okrajově, dále výklady z Katechismu a učebnic dogmatiky, o nichž čtenář neví, jakou funkci v daném textu vlastně mají. Místo toho, co by autorka skutečně prošla a vyložila (za použití standardních exegetických metod) jednotlivé relace a srovnala použití daného pojmenování či titulu apod. s jeho skutečným teologickým významem, tak uvádí jen jakési příklady a k nim bez souvislosti něco, co má být odborným komentářem, ale není a k čemuž lze mít řadu výhrad. O chaosu v myšlení svědčí už to, že nás autorka stále přesvědčuje o tom, že autoři jednotlivých MND oslovují Boha, Ježíše z Nazareta, Ducha sv. či Pannu Marii (viz už obsah

práce). Z prezentovaného materiálu jsem nabyla dojmu, že pouze dva dopisy „adresované“ P. Marii, která autorka cituje, se obracejí na P. Marii, tedy ji oslovují, ostatní ukázky pouze o Bohu atd. hovoří. Pokud se člověk oslovuje Boha, tak se zpravidla modlí. Něco jiného je, když o něm mluví, což je domnívám se standardní situace MND. Autorka také slibovala, že dané relace zařadí k příslušným teologickým disciplínám, ale to se nestalo. Myslím si, že autorka vynaložila mnoho práce, ale kvůli neujasněné metodě se její práce do značné míry mívá cílem.

Práce trpí i leckterými formálními nedostatky, zřejmě způsobenými spěchem: v interpunkci leckde chybějí čárky v souvětí, v poznámkách je citována literatura, která není v seznamu, leckteré citáty v textu nemají žádný odkaz na zdroj, autorka odkazuje na knihy, která sama nezná, protože přebírá odkazy z literatury, ale neumí na to odkázat. U literatury si neklade žádné otázky: např. klasifikace christologických titulů podle Cullmanna je zřejmě převzata ze Sázavy, ale tak, jak je prezentována, je velmi sporná. Pokud jde o autorčiny biblické komentáře, jsou občas na pokraji únosnosti. Autorka tvrdí některé věci, které pravděpodobně má z literatury (a já mám pochybnosti o správném pochopení názoru, o němž se autorka opírá), ale neuvádí odkud (např. El a Elohim), jež zdaleka nejsou tak nesporné, jak si myslí. Slušelo by se, aby autorka také pracovala s literaturou exegetickou, když pracuje s odkazy na biblické texty. v seznamu literatury je mnoho knih, o něž čtenář v textu nezavádí, a to ani o jako myšlenkový podklad autorčiných vývodů.

Práci doporučuji k obhajobě vzhledem k originalitě tématu, k velké pracnosti a značnému autorčinu úsilí, avšak s výše uvedenými výhradami. Navrhuji hodnocení dobře.

Poznámky (částečně jsou nesrozumitelnosti a chyby vyznačeny přímo v práci):

neujasněná metodologie (platí pro celou práci)!!!

S. 11. sz pojetí Boha-co Bůh otců? ad.?

kde vzala autorka informaci o vztahu El a Elohim?

autoři MND se neobraceli k Bohu (to je modlitba), nýbrž mluvili o Bohu (což je rozdíl)

s. 13 – nedokončená věta

s. 15 pojmenování Otec nenaznačuje samo o sobě vědomí Boží Trojice, Bůh (bozi) bývá (bývají) nazýván(i) otec ve vztahu k člověku-lidstvu

Je jasné, že kde je otec, musí být i syn, ale z toho ještě nevyplývá, že Bůh-Syn

vyjádření Nebeský otec má na mysli především vztahovou dimenzi Bůh-člověk, ne Bůh Otec a Syn

s. 20: - závěr je správný, ale cesta k němu je místy zmatečná

s. 21: MND oslovující Ježíše z Nazareta – MND oslovuje posluchače, ne Boha, J. K. nebo Pannu Marii

Tajemné tělo Kristovo, Kristova láska ani spása nejsou christologické tituly

propletání hodnocení materiálu a informací o rádiu Proglas (např. s. 24)

s. 25 otázka nezněla kdo ke Kristus, nýbrž za koho lidé považují Syna člověka/mne?, event. kým je Ježíš;

Kristus je christologický titul, který se teprve o generaci později (Pavel) stává jménem

Citace Cullmanna a Goppelta bez odkazů např. s. 25, Wrede totéž: ví autorka vůbec, co je to za teology?

Cullmannovo třídění je mi velmi podezřelé, pokud jde o tituly vztahující se na přítomné a budoucí dílo Kristovo titul Syn je asi ze všech christologických titulů nejdůležitější a odkazuje na samotného historického Ježíše, proč je zařazen do kategorie č. 5?

s. 26 – prorok je tu uveden zcela mimo kontext, vůbec podle citace MND nemělo jít o Ježíše

s. 27 – téma Božího služebníka: hodnocení je nesmysl

s. 32 – Tichý není v seznamu literatury – pozn. 11

s. 33 – odkaz na Bordoniho – také není v lit. – pozn. 13

s. 36 – na základě čeho autorka míní, že vyjádření Silný Bůh se vztahuje na Ježíše Krista?

s. 38 – oslovovat Ducha – platí stejně jako u Boha a Syna

citace nemají odkazy; autorka odkazuje na díla, která nemá v literatuře, resp. na některá, která ani neměla v ruce (citace přebírá – nejspíš z prací C. v. Pospíšila)